

vää. Ja toisaalta taas hän turhautuu erilaisiin kummeihin, kurssien vetäjiin ja muihin auktoriteetteihin. Ehkä tämä romaani on kohdistettukin pääosin tle väestönosalle. Henkiinjäämisopas etanolisteille?

Luultavasti yksi jos toinenkin tuntee aktiivisia ihmisiä, jotka hakeutuvat pulmissaan vastaavanlaisiin ryhmiin. Mutta olisi ehkä syytä keskustella,

onko ainoa totuus se, että *kukaan* ei selviä ilman ulkoista apua päihteistä, olivatpa ne päihteet muitakin kuin alkoholi, esim. noita alussa mainittuja. Käsillä olevan kirjan kertojan väite kuulostaa liian kategoriselta.

Kyllä kirjaa kelpaa muittenkin lukea. Paikoittaisesta sekalaisuudesta ja epätarkkuudesta huolimatta kieli on rikasta, elävää. Tarina olisi parempi,

jos sitä olisi toimitettu ja karstittu siitä turhia rönsyjä.

SEPPÖ SYDÄNKOSKI
ENKELITYTTÖÄITI JA
NÄKYJEN POIKA
JYVÄSKYLÄ: EUROPEN,
1991
205 s.

AKI LUOSTARINEN

”HUMU-EVA JOI, SALONEN SÖI JA HAITARI SOI”

Otsikko Humu-Evasta ja Salosta on kirjailija Mauri Sariolan kertoman mukaan hänen ensimmäinen otsikkonsa Helsingin Sanomille ja sikäli tyyppillistä Sariolaa, että puhutaan ”viinistä, laulusta ja naisista”, jotka höystivät sopivasti Sariolan kirjallista tuotantoa myöhemminkin.

SARIOLASTA JA HÄNEN KIRJAILIJANLAADUSTAAN

Mauri Sariola kirjoitti 30 vuotta kestäneen intensiivisen kirjailijanuransa aikana noin 90 teosta, paljon jatkiksia ja käsi-kirjoituksia sekä reportaaseja eri lehdille. Kirjoista tunnetuimmiksi jäänevät poliisiromaanit, joissa komisario, sit-

temmin rikostarkastaja Susikoski seikkailee.

Sariolastakin piti tulla juristi, mutta toisin kävi. Reippaasti rymisten otetun opiskelujakson jälkeen seurasivat vuodet väliaikaisena kansakoulunopettajana Lapin laajoilla kivieliöllä ja kymmenisen vuotta Helsingin Sanomien toimittajana ja rikososaston johtajana ennen vapaaksi kirjailijaksi heittäytymistä.

Sariolan imagoon kuuluivat isänmaallisuus, hyvät tavat, ruoat ja juomat sekä koko ”porvariston hillitty charmi”. Sariola noudatti omassa elämässään periaatetta ”raskas työ vaatii raskaat hovit”, mutta sääntillinen kun oli, hän piti päiväkirjaa jopa ryyppäämisestään, mutta tunsikin aina kylvyssä käy-

tyän ja mittapukuun sonnustaututtuaan itsensä uuden elämän alkuun päässeeksi.

Sariolalla toistuivat tietyt tyytit. Näitä oli mm. römeäääninen, rahakas ja mahakas, hiukan karkea rakennusmestari tai toimitusjohtaja, joka omalla työllään oli luonut valtakuntansa ja jonka tietä raha siloitti myös kauniiden naisten luokse. Toimitusjohtaja joi useimmiten viskiä eikä vielä viidentoistakaan Ballantine's-grogin jälkeen vaikuttanut mainittavasti humaltuneelta. Kirjoissa esiintyy myös aika valikoima stressaantuneita virkamiehiä, jotka joutuivat hoitamaan suhteitaan pitkällä lounailla ja kosteilla päivällisillä muista illanistujaisista puhumattakaan. Ei ollut myöskään

rikostarkastaja Susikosken suu tuohesta tehty, joskin ryyppäminen tapahtui enimmäkseen virka-ajan ulkopuolella. – Ja olihan sillä Maigret'lläkin calvadosinsa ja Poirot'lla minttu-likööri!

KIVIJALKAPULLOSTA
CHIVAS REGALIIN

Kirjassaan Sininen lyhty (1978) Sariola aloittaa tapahtumat rapukekkereistä, joita vietetään insinööri Kosti Luparin kesämökillä. Vaimon mielestä insinööri joi liikaa, ja niinpä Luparilla oli aina yksi tai useampi salapullo piilossa vaimon haukankatseelta. Luparin ja Susikosken (jolla siis paljastuu olevan myös yksityiselämä) keitellessä rannassa rapuja muuripadassa tyhjenetään konjakkipullo, joka oli kivenkolossa odottamassa. Eikä ryyppy koskaan ollut Luparin mielestä maistunut niin hyvältä kuin nostalgisessa nuoruudessa suojeluskuntatalon kivi-jalasta napattuna, kun oli lähdetty ”hevosta katsomaan”, niin kuin isot pojat asian ilmaisivat. Illan kuluessa miesseurue käy sitten huvilan kissankolossa olevaa viskipulloa verottamassa. Susikoski kylläkin konstit oppineena pistää kielen sä eteen, mutta muistaa ähkäistä kuin kunnan kulauksen saaneena.

Sen sijaan Luparilla on hellepaitansa alla muhkea pullistuma, jota hän itse kutsuu palleaksi mutta jota joku töykeä sisätautilääkäri on nimittänyt ”turvonneeksi maksaksi”.

Kirjan tiimelyksissä tulee tutuksi myös korttelikrouvi Sininen lyhty, jonka esikuvana lienee legendaarinen Sea Hor-

se eli kotoisammin Sikala Sariolan kotinurkilla Helsingissä.

Susikoski kuvailee Sinistä lyhtyä epiteetein nuhruinen, kotoinen, tuttavallinen ja turvallinen, mutta samalla nimitää paikkaa surullisesti Kuoleman odotushuoneeksi. Valtaosa kanta-asiakkaista on eläkkeellä olevia virkamiehiä, upseereita ja saman ikäluokan naisia, jotka nauttivat 1–2 pulлон päiväannoksiaan säästeliäästi, laimean verenkäynnin ja muistojen säestyksellä. – Vastapainoksi paikassa on valkoiset pöytäliinat ja tuhti, hyvä ruoka. Susikoskikin olisi saanut lämpimän juustoleipänsä ainakin kolmella eri juustolla.

Luparin vaimon murhatutkimuksia setviessään Susikoski joutuu lounastamaan myös Kappelin näköalapöydässä verohallituksen erikoistutkimusryhmän Axel Saxénin kanssa, joka toteaa kynnisesti, ettei ”niin pientä virkaa, ettei se juomista häiritسی”. Niinpä herrat tyytyvät nauttimaan silinsä ja uudet perunansa ilman snapseja seuranaan vain pikkupullo punaviiniä.

Naistenkin krumpäämistä sivutaan mainiten, että kesälesket nauttivat ”riemullisen lounaan” Royalin terassilla ja että ehti siinä vierähtää tunti jos toinenkin. Muutoin naiset siemailevat vain Camparin silloin tällöin.

Mutta sitten vallan tavatonta tapahtui, kun Susikoski joutui murhatutkimusten edetessä pistäytymään Somerolla ja Salossa, jossa hän tapasi sattumalta vanhan turkulaisen ystävänsä, arkkitehti Paavo Peltosen, jonka kanssa ajettiin sitten Turkuun, mentiin merelle – viikonloppu kun lähestyi –

ja Peltosen Houtskärissä olevalle mökille, jossa saunottiin, kalasteltiin ja nautittiin joku-nen pullo Chivas Regalia niin maan perusteellisesti! Mutta kohmelo tuli Sariolan mukaan hyvistäkin aineista, ja Susikoski ehti Helsinkiin vasta maanantaina puolilta päivin. – Ja taas oli ikävä sillivoileipää ja huurteista!

KLAUS KURJESTA COLIBRIIN

Samana aikakauden (1980) Petroskoin keltainen kissa -kirjassa viipyillään myös epikuro-laisten nautintojen äärellä. Tarina alkaa, kun jytkytellään junalla Leningradista Petroskoihin ja toisiinsa tutustuva miesporukka ryyppiskelee hyvään venäläiseen tapaan votkalla terästettyä tsajua. Paul Laidiken sinisuoniseen, kapeaan käteen paksu posliinikuppi ei ota oikein istuakseen, mutta Tauno Torronsuon jämerässä kourassa kuppi on kuin kotonaan.

Petroskoissa seikkailee myös toimituspäällikkö Samuli Ilvesoja, kirjailijan alter ego, jota kuvaillaan seuraavasti: ”Puvun punaruskea, täplikäs ja karheapintainen kangas aivan kuin suurensi hänen järkälemäisen olemuksensa entisestään. Paita oli musta, samoin taskuliina. Kirkkaanpunainen, yksivärinen solmio taas loisti kuin mikäkin demonstraatio.”

Ilvesoja ei katso sopivaksi esittää kommenttia teen vahvuudesta. Eihän sitä lahjahevosen suuhun ole tapana katsoa!

Hotelli Pohjolan suojissa vietetään sitten yöllisiä istujaisia vanhojen aseveljien pöydässä leivän, suolakurkun ja

votkan saattelemina.

Kun Susikoski astuu kuvaan mukaan, ollaankin taas kotona Helsingissä ja istutaan Ilvesojan kanssa Klaus Kurjen muistojen joukkoon siirtyneessä ravintolasalissa ”pikku iltapalalla”. Susikoski tiesi odottaa, että kun lehden laskuun syötiin ja juotiin, niin tarjoiluissa ei olisi valittamista.

Suruton Sariola -kirjassaan kirjailija muistelee muuatta matkaansa Helsingin Sanomien edustajana IPI:n konferenssiin Hampuriin, jossa Sariolaa pian rupesi haukotuttamaan tiivis simultaanitulkkauksen kuuntelu. Niinpä hän suunnistikin Reeperbahnille hurskaasti uskoen saavansa päivien päätyttyä mukaansa

pumaskan papereita, joista kyllä sopisi kotona juttu tehdä.

Irwin Goodmanin myöhemmin kuuluksi tekemässä Colibri-ravintolassa oli sitten muitakin tuttuja, mm. Sariolan kustantajan kirjallinen johtaja: ”Häh”, sanoivat herrat toisilensa ”torvien soidessa ja alastonien naisten pyllistellessä”, ja laskuja rupesi syntymään.

Mutta niinpähän vain kävi Sariolan kertoman mukaan, että Sanomat maksoi, vaikka vähän pitkin hampain, laskuissa kun luki pelkästään viskiä ja gin-fizzii ja aina välillä oli viinaa orkesterille ja ruusuja naisille.

No, Susikoski ja Ilvesoja istuivat kuitenkin Kurjessa toimituspäällikön laskuun, alku-

paloiksi nautittiin konjakki-graavattua lohta huurteisen OI3:n kanssa, sitten poroa punaviinissä Verisen kardinaalin keran ja lopuksi tyrnimarjaparfait.

Sariolan henkilöt ovat kuin kotonaan paitsi Hämeen maaseudulla ja Lapissa, Helsingin ravintoloissa ja kapakoissa sekä ajan ehtiessä yhä kaukaisemmissa paikoissa, lopuksi Susikoski seikkailee jopa Tangerissa. – Mutta elämä vaati veronsa, ja kirjailija Sariola kuolee 61-vuotiaana haimaleikkauksen jälkeen vaikeisiin komplikaatioihin. Susikosken seikkailut päättyivät alkukesästä 1985.

HELEENA LÖNNROTH